

178
Slovenski

GLASNIK.

Lepoznansko - podučen list.

List 12. V Celovcu 15. junija 1867. Letnik X.

Vprašanje.

(Zložil G. R.)

Na goro grede deva mlada,
Ko svet obhaja sveto noč:
Pri viru zvedela bi rada,
Kaj jej namenja višnja moč.

Na valih mesec bled trepeče,
Trepeče serce deklici;
Kopneče pa in hrepenče
Oči v globino potopi.

V globini ugleda srečna deva
Mladenča zaželeni kip,
Kak se prijazno jej nasmeva,
Da blizo je nju združbe hip! —

Na goro mene tudi žene,
Ko vnovo pride svet večer,
Da v duhu željnem se razdene
Skrivnost osodinih namér.

Prinagnil bodem se nad vodo,
Prisluškal, kaj bo val šumljal:
Ne svoje — naroda osodo
V proročnih valih bom iskal.

Kdaj srečno moje bo domovje?
Al za-nj rešitve le še ni?
Kaj mi razkrilo boš valovje? —
Nadjá se srce in boji!

Maščevanje.

(Iz češkega poslovenil J. P.)

Bilo je 186* leta v Poli.

Le krvava zora je rudečila zahodno nebo, sicer le kratek spomin-
nek, vendar toliko lepši po zahajajočem solncu. Na vzhodu je bilo nebo
modro, znamenje upanja, zavesti — obraz krasnih dekliških oči. Po
vseh krajini se je razprostirala sveta tihota. Vročino je pregnal hladni

cefir, ki je lahko pihal po listji oliv in smokev in mirno gibal jadra vojnih ladij, ter nagajivo igral z valovjem globokega morja. —

Polja je istrijsko mesto na jadranskem morji 15 milj proti jugovzhodu od Tersta, na zalivu Porto della Rosa, kjer je največa in najkrasnejša luka evropska. V tej luki so imele nekdanje celó rimske ladje veslenice gostoljubno pristanišče. Sedaj pa, vojno brodišče, ni tako pogosto obiskovano. Krog in krog nahaja se tudi veliko trdnjav. V tej luki je bila 1379. leta krvava morska bitva med Genuanci in Benečani.

Polja je še precej znamenito mesto, a vendar ga ni sedaj še sence ne nekdanje cveteče dobe. Sedaj šteje samo kakih 800 hiš in 1600 prebivalcev, ki se živé z ribjim lovom. Nekdanje pa je prebivalo v Polju za časa njene bliščobe več nego 10 tisoč stanovalcev. Mestice je sedaj na pol razsuto in opuščeno, čeravno je sicer njegova lega jako krasna. Leži ob pristanišču kraj gričev, nasajenih z olivami in smokvami. Zidovje krog mesta je na pol podrtó. Dalje je tu mestni grad, glavna cerkev na razvalinah poganskega svetišča, grška cerkev in škofija. Na mestu sedanje Pole je bilo rimsko mesto „Pietas Julia“ imenovano. Nahaja se tu še mnogo starih rimskih spominkov, med katerimi se posebno odlikuje dobro ohranjena prekrasna, v eliptički podobi sezidana „arena“ 300 korakov za mestom. Postavljena je bila kmalo po vladanji Avgustovem. Poslopje je 366 čevljev dolgo, 292 široko in 75 visoko, ter ima 144 obokov v dveh vrstah. Sprehajalo se je ondi lahko do 18 tisoč ljudi.

V mestu samem so podrtine svetišča, posvečenega nekdanje mestu Rimu in Avgustu, ki je sezidan v čisto rimskem slogu in še jako dobro ohranjen. Osem okroglih stebrov krasi portikus. Potem je tukaj Dianin tempelj, razvaline slavnih rimskih vrat, zvanih „Porta aurea“ (zlata vrata), v zeló okusnem in veličastnem korinškem slogu z mnogimi napismi, ktere je postavila Salvia Posthumia Sergierum. Ta vrata imajo sedaj za mestna vrata. Razun teh so tu še trojna vrata. Slednjič je v Polju mnogo razrušenih stebrov, glav obkrajev, nagrobnih kamnov i. t. d.

Dobro uro za mestom je gozd, ki se zove „cesarski“. Le na enem kraji je nekaj večih listnatih dreves, sicer je tu le grmovje in rakitovje, ki ovija črna, kladasta drevesa, kakor bršljin. Le tu in tam stoji osamelá oliva ali pa otožno smokvino drevo.

Bilo je tedaj 186* leta.

Pri cesti zraven cesarskega gozda je sedel mladeneč zagorelega lica, vtopljen v žalostne misli. Le včasih se je zabliskalo v njegovih očeh, ki so se v daljavi po nekom ozirale. Včasih je povzdignil mladeneč svojo glavo in tu so se mu ustnice nagubančile bolešno, čelo se mu je zgrbančilo, znamenje, da zastonj hrepeni, zastonj pričakuje. In zopet se je vsedel zamišljen, gledaje s temnim očesom na suho zemljo.

Z njegovimi gostimi, črnimi kodri se je igral veter, včasih mu je tudi odgrnil s prsi, ogorelih od solnea, plašč iz črne, trde volne.

Sedel je in pel vrstico mile pesmice :

Ti draža si, ko olivno cvetje,

Ti vseh sladčie si čisti med ;

Ah škoda, da ti nasleduje

Strupenih gadov divja sled.

Glej, zdajci se skloni kviško, kakor sokol zré s plamečimi očmi v daljavo, neprenehoma proti mestu. Po obrazu se mu je razlila zadovoljnost. Koračil je dalje. Njegova hoja je bila trdna, ponosna. Ni šel dolgo. Lej, iz gozda pride — srna — Lada? — ne, bila je Marjeta. Kdo more popisati ljubeznjivost te deklice. Prosta istrijska suknja jej je krila nedrije, hoja njena je bila enaka gazeličini, glas — kot rajsko petje.

„Marjeta“, vskliknil je Marko, „ti si prišla, da bi se z menoj poslovila. Vem, da ne moreš biti moja, jaz sem izgubljen, prej pa se hočem še maščevati. Vem, da nisi ti kriva moje nesreče, temuč moja volja je tudi tvoja volja, meni si vdana popolnoma; ampak brani ti pokorščina, zadržuje te detinska ljubezen in hvaležnost. Tu imaš zadnji poljubek“. — In poljubil je jokajočo devo na čelo, potem pa je odšel, kakor lev z naglimi in moškimi koraki. —

Marjeta je še dolgo gledala za Markom; obrisala je mokro okó ob modre potočnice, čistejše in jasnejše od kristalov, potem pa se odpravila v mesto. —

* * *

Gospod Sambucco, najbogatejši meščan v Poli, posestnik mnogih kupčijskih ladij, sedel je v svojej sobi, pregledovaje ravno s pošte mu prinesene liste. Na njegovem obličji je bila brati blaga zadovoljnost, siva glava je pokimovala pri vsaki besedi, ki jo je prebral. Visoko in ponosno čelo pa je bilo mirno. Prebravši poslednji list je vstal ter se sprehajal po sobi.

„V dveh dneh tedaj pride“, spregovoril je s časom. „V dveh dneh pride gospod Mercì in jaz združim svojo hišo z njegovim imenitnim in bogatim posestvom. „Marjeta“. — zamislil se je in vtopil v svoje reči in „Corpo di Bacco“, zarentačil, „ta mora biti njegova, če tudi ne bi hotela. Ali nisem jaz njen oče? — Ona mora privoliti! Sreča, per dio santo, kje jej cvetè večja sreča, nego tukaj? — Čemu je tako zamišljena? Kaj pa da, Marko to je dečko! E, bien, kaj mlada ljubezen, čudna ljubezen, mlade oči, neskušene oči! Le revščina človeka strezva, kaj bi ž njim počela? Da bi morda jaz svoj denar, svoje imetje temu beraču izročil! Ne nikoli; ona mora privoliti k tej zvezi, Marko pa, ta hribovski Čič, naj si izbere gorjanko. Enako z enakim. Za-nj je Marjeta premogočna, razvila se je ta cvetlica za družega. Marko je enak nočnemu metulju, mora jo kdo drugi privedi na beli dan. Ona mora vživati svoje premoženje. — In srèni mir? — Ta, per diavolo, že pride s časom. Navada je druga priroda“.

Končavši svoje reči in vsedši se k mizi jel je pisati ženitovanjski list.

Štirinajsti rožnik 186* leta je bil krasen, dan vroč, kakoršnih je mnogo v Istriji. Nebo je bilo sem ter tje nekako orudečelo. Marsikteri skušeni mornar je popraševal, gledaje skrbno prek morske daljave, če še ne pridejo njegove ladije. Njegova preobilna skušnja, njegovo jastrebovo okó je razvidelo naglo in bistro, da nastane soparen dan.

Sambucco je stal na bregu in tudi gledal na morje. Čakal je, da bi priplavale njegove tri največe kupčijske ladije, obložene z mnogim blagom, in prihod zetov.

Tam na vzhodu v zakotji je stopil Marko v čoln. Odrinil je od brega na morsko plan. Marsiktero oko je zrlo za njim v svesti si, da ni varno spustiti se o takovem času z majhenim čolničem na silovito morsko planjavo. —

Tudi Sambucco je gledal za odhajajočim mladenčem, „Pojdi, le pojdi“, mislil si je. „Ondi je gotovo tvoj grob, vsaj zgine potem nesreča mojega deteta; pojdi, le pojdi, hlapče, saj jutri ne bodeš več pasel na gorah čede svojega očeta.“

Daljni samogovor mu je pretrgal pogled na morsko daljavo. Velika radost ga prešine. Zagledal je v neizmerni daljavi svoja jadra in jarbole svojega zeta. — Bili so še samo nekaj milj oddaljeni od brega. — Zdajci pa, ah, šine blisk, enkrat, dvakrat, trikrat in še večkrat strel za strelom, in črn mrak se je razprostrl nad morjem. Veter je jel bučati, nebo se je stemnilo in v petih minutah je nastal vihar, da je drevesa ruval, hiše stresal in ladije kakor majhine deščice po valoviti planjavi premetoval. Bil je vihar, kakoršen na jadranskem morji čestokrat nastaja, posebno pa v vedno nemirnem Kvarneru. Solnce pripeka, mrtvaška tišina vlada po vsej naravi. Ni valček se ne giblje. Ali zdajci prične na krat veter bučati, nebo je prevlečeno, strašni vihar dviga najspodnejše valove več sežnjev visoko. Burja je — gorjé ladijam! —

* * *

Luna je priplavala nad modrim, tihim morjem, po katerem so se mali valčki z večimi valovi igrali, drugi so pluskali ob trdo bregovje. Viharju ni nobenega sledu več. Po njem je nastala najkrasnejša, nebeška poetična noč italska. —

Na bregu stoji tisoč ljudi, gledaje razbitinje, ki so je bili izmetali valovi na breg. Tudi Sambucco stoji na bregu, ali ves potr. Njegovo brodovje je razbito, smrtna tišina vlada na bregu. Jadra so raztrgana, blago v morje vtopljeno, vse v vodi končano, česar ni ogenj končal. Mornarji mrtvi in zet na dno morja ribam za kosilo. Kar bi imelo biti sreča njegovej hiši, bilo je nesreča.

Kako pa je nastal na ladijah plamen? —

Videli smo s Sambuccom vred, kako je hladno-krvni Čič tebi nič meni nič odrinil na morje s svojim čolničem. Priveslal je k ladijam Sambuccovim, bližajočim se pristanišču. Kakor domač znanec bil je sprejet na glavnej ladiji. Prišed na ladijo, najde ondi mesto, kjer je bilo naloženega veliko strelnega prahu, kterege je Sambucco privažal v svojo orodnico. In misel se mu je vsadila v glavo maščevati se; ko bi trenil, skoči v spodnji del h kajitam, in podtakne ogenj. V trenutku je zletela ladija s strelnim prahom kvišku. Ognjeni kosi so padali na ostale barke, ki so plavale blizo, tudi ondi se je vnel ogenj, burna vihra razpihala je vsako iskro v plamen — vse je moralo poginiti, tu po ognji, ondi po viharji. —

Sambucco pogleda na grob svojega premoženja, pogleda z mrtvim očesom. Gospodarski ponos ni mu pripustil dolgo preživeti svoje zgube. — Zgrudil se je na zemljo. Kakor bi ga hoteli zasmehovati, pluskali so

morski valovi hladno mrtvecu v obličje. Sambucco se je bil končal z močnim strupom, kterega je nosil vedno s seboj v zlatem prstanu. —

* * *

Polnoč je že davno minula, lej, tam na bregu v morskem zakotji stoji deva. V sivo istrijsko sukno oblečena, z razpletenimi lasmi objema dva draga mrtveca, iz vode potegnjena, objema ju, roko pritiska k svojemu srcu, ali spregovori le besedice ne. Pade mrtva na tla, zdaj se zopet vzdigne in zopet se zgrudi na zemljo, — da bi več ne vstala. — Bila je Marjeta.

* * *

Od tega dne plaka v zakotji pri Villa Franki vsako noč cefir, ko leskečejo svitile zvezde, ko sveti temno-bledi mesec: žaluje z morskimi valovi zavoljo nesrečne ljubezni!

Potopisni listi.

(Spisal Andrejčekov Jože).

VIII.

Na Vranskem 14. avgusta.

Zjutraj moralo je biti še precej zgodaj, ko me zbudé tiste skokonoge živalce, kterih se nahaja mnogo po takovih posteljah, po kakoršnih sem jaz navadno spal, in ki bi bile morda kakemu natoroznancu po godu, meni pa, ki se ne pečam dosti z živalstvom, posebno z merčesi ne, bile so zelo nadležne. Skozi špranje je pihal veter po meni, da me je jelo precej zebsti, zato sežem krog sebe, da bi nagrabil sená in se zakopal va-nj, pa kako se razveselim, ko ošlatam namesto merve nekaj kosmatega. „To bo kožuh“, pravim ter ga potegnem k sebi pa o groza: zdajci plane kvišku ženska postava in jame nekaj mrmrati, bila je menda še na pol v sanjah. Zakričim na glas in hočem zbežati na drugo stran skednja, pa bilo je že vrag, da sem imel na vsem svojem popotovanji vedno nesrečo. Nakrat zmanjka mrve in desk pod nogami, in ko bi trenil, padem seženj globoko skozi veliko luknjo, kjer mečejo klajo v hlev, v jasli med živino.

Ženska na skednji jame vpiti za menoj: „Matej, Matej, potrpi no! pač boš pogledal, kaj rmenica dela!“ Pa jaz se nisem zmenil za habje vpitje in nisem utegnil gledati, kaj dela rmenica, ki je menda ravno pod menoj ležala in grozno sopla; vil in preobračal sem se, da bi prišel, kakor si bodi že, iz jasli na prosto.

Kmalu potem pride ona ženska, ki je bila vzrok, da sem padel v jasli, sama v hlev in jame klicati rmenico. Videti pa, da krava ni več

sama, ampak da ima zraven sebe še lepo tele, jame vsa prestrašena vpiti po hlevu: „Oh jej, saj pravim, krava je tele imela — človeka pa nobenega! Matej, kam te je pes nesel!“ Urno steče iz hleva, menda po Mateja; jaz pa porabim to priliko ter se zmotam iz jasli zopet na skedenj in od ondod po polomljeni lestvi na vrt.

V veži je stala babina, grda ko sama mora, in je neznansko vpila nad možem, dolgonosim krčmarjem, ki je slonel na oknu in mirno pušil tobak. Očitala mu je, da se nič ne meni za gospodarstvo, da mu ni mar, če bi tudi poginila krava v hlevu, kar bi se to noč kaj lahko zgodilo. Mož je bil grozno potrpežljiv, le žal besedice ni rekel svoje zakonski polovici. „Ti si potrpežljiva dušica“, djal sem sam pri sebi, „zato pa nosi žena hlače“.

Hitro izpijem za pet krajcarjev brinjevca, ker družega ni bilo dobiti v hiši, potem pa se odpravim urno proti Vranskemu; kajti bal sem se, da bi se še mene baba ne lotila, ker je nisem ubogal, da bi pogledal k rmenici. — Po poti sem dolgo premišljeval: „Bog vé, ali so vse ženske v Braslovčah tako hude, ali kaj li? potem bi se bil naš Prešern zelo motil, ki poje:

Ve Kranjice ste košate,
So prijazne Štajerke itd.

V srcu pa sem natihoma sklenil, da ko bi se kedaj ženil, v Braslovče ne hi hotel nikdar po-njo iti.

Solnce je hudo pripekalo, ko pridem proti poldnevu v Gomilsko. Vležem se na trebuh v veliko travo pod širokovejo lipo, da bi se nekoliko ohladil. Kmalu se privali proti meni debel, majhen gospod v dolgej, črnej suknji in z veliko pinjo, vso oguljeno in pomečkano, kakor bi bili golobje v njej gnjezdili. Pogleda me zaničljivo, ubogo zgrevano dušo, ter gre dalje svoj pot ne prašaje me, če sem že kosil. — Potem prideta dva žandarma z nasajenima bajonetoma; pogledata me bolj na tenko, če ne bi bil kak nevarni postopač, in ker nista ničesa sumljivega zapazila, gresta mirno dalje. Slednjič pride močnati mlinar v raztrganej kamizoli. Ta se mi približa na deset korakov in zarenči nad menoj: „Kdo pa ti je rekel po travi valjati se? Kdo bo pa kosil, ko boš vso pomečkal? ali se mi spraviš koj od tod!“ In pri tej priči zgrabi neko krepelce za plotom in stopi proti meni. — Ostalo mi ni družega, nego pobrati se urno z nesrečnega kraja in bežati, kar so mi dale pete, sicer bi bil lahko prav po ceni kaj skupil od hudobnega Štajerca. „Sedaj si steknil usmiljenega Samarijana“, djal sem sam pri sebi in šel urno proti veliki cesti.

Na Vranskem sem našel vse drugačne ljudi. Oče Šentak so bili veliko bolje vstvarjeni po volji božji; kajti dali so sami za dva bokala vina, ko sem jim povedal, da poznam Biskarjevega Franceljna iz Blagovice. „Vi pa vi, oče Šentak!“ mislim si, „vas bom pa že pohvalil po svetu, koder bodem hodil, če tudi pridem v Sibirijo.“

Pri mizi, ravno nama nasproti, sta sedela dva človeka. Eden bil je cesarski služabnik — oficir polka Gerstnerjevega? drugi pa, ves poraščen, bil je podoben, če ravno že priletel, vendar še oni sodrgi meščanskih ljudi, ki je imenujemo „štucarje“. Prste imel je vse okovane, od prusnika mu je visela cela reč svitlih motvozi in verižic, kar je na-

znanjalo, da ima gospod tudi uro. Več ko desetkrat je povedal, da je bil prej stotnik, da se je anno 48 vojskoval na Laškem pod Radeckim i. t. d.

Zvečer dolgo nisem mogel zaspati, ker so fantje jako prijetno peli na vasi; bila je znana domača pesmica:

Oj fantje se skup zbiramo,
Na Laško pomarširamo.
Oj zdaj gremó, oj zdaj gremó,
Nazaj nas več ne bo.

Dolgo sem zrl skozi okno po okolici, ki jo je čarobno razsvetljeval mesec.

IX.

V Krašnji 15. avgusta.

„Da si mi vedno zdrava, štajerska zemlja, kjer sem doživel nekaj prav grenkih, nekaj pa tudi prijetnih dni! Vedno se te bodem spominjal, zlasti pa tebe Mozirje, ki imaš zale dekleta, dobro vino in grozno hudomušne krčmarje, kakor je bil oni, kteremu sem podrl ulnjak!“ Tako sem govoril sam s seboj, ko sem že imel Vransko za hrbtom in sem zopet stal na Kranjskem. Vsedem se kraj ceste in jamem pregledovati svojo kaso. Bila je že revna, grozno revna: samo dvanajst poštenih borov je bilo še v njej. „Nič Jože“, djal sem, „ne bo te še vrag vzel, do doma imaš dovolj dvanajst krajcarjev.“

Prišel sem sedaj v tako zvani „črni graben“, ki je dobro znan po Slovenskem zavoljo mnogih potepuhov, ki so se nekdanj klatili po tukajšnjih gozdih in kterih se še sedaj ne manjka; zatorej se ne bo nihče čudil, da sem se tudi jaz zeló bal za svoje premoženje, če ravno ni bilo obilno. Marsikteri Francozek, ki je srečno ubežal ruskej zimi in neusmiljenim kozakom, našel je tukaj svoj grob, če ga niso nagega sredi ceste pustili. Ko bi hotel vse na tanko popisati, kar vém o tem kraji iz gotovih virov — rečem ti, dragi bralec! vstajali bi ti lasje, če si tudi še takó hladnokrven. Ne imenuje se ta dolina zastonj črni graben; kajti kraj je že sam po sebi tako dolgočasen in puščoben, da je človeka skoraj po dnevi groza, ako potuje sam todi. — Dolina je dolga kake tri ure, od obéh strani obdana z visokimi, gosto obraščenimi hribi. Razun Trojanske vasi ni tu skoraj nobene hiše, posebno kake poštene ne. Kako je moralo biti še le pred kakimi šestdesetimi leti? —

Po poldne proti štirim pridem v Št. Ožbolt in kar naravnost mahnem jo v Rzinovo krčmo, da bi pognal še ostalih dvanajst krajcarjev. Gospodu Noulijanu, tukajšnjemu poštarju in krčmarju, moram izreči pristréno hvalo, da so ravnali z menoj prav po človeško, kar se mi je na vsem mojem potovanji le redkokrat pripetilo. Oni še vedó, da je krščanska dolžnost popotnike sprejemati, žejne napajati in lačne nasitovati, če tudi za denár. Ker so poštar videli, da sem grozno utrujen in da me noge bolé, bili so tako velikodušni, da so upregli kobilico v hlevu in me potegnili dve

uri daleč do doma. Povedati pa moram, da so to storili brez plačila, ker so me poznali, da sem ondi doma, kjer nas vse rado ima.

Ko sem zopet enkrat v svojem življenju prijetno sedel na vozu in drdral po prašnej cesti proti Blagovici, domislil se nemškega pisatelja Seume-ta, ki je potoval 1801. leta po tej dolini. V svojem popisu „Spaziergang nach Syrakus“ grozno toži, da ga je v Št. Ožboltu neki trdosrčni kramar v ostri zimi že pozno po noči prav po pesje iztiral iz sobe, ker ni bil „nobel“ in se ni pripeljal v kočiji, kakor delajo navadno gospôda. Jezil se je nad vsemi Šentožbolčani, še celo nad fajmoštrom, ki je tako slabo vladal svoje ovčice, da niso poznali krščanskega usmiljenja. Jaz moram reči, da se mi je vse boljše postreglo, da sem bil popolnoma zadovoljen s postrežbo, če ravno nisem več imel, nego dvanajst soldov.

Solnce je že zahajalo, ko pridem zopet domú v Krašnjo. Oče so bili danes boljje volje, nego takrat, ko sem odhajal. Dali so sami za polič vina pri Jurji, in so me neprenehoma izpraševali, kako po Štajerskem letina kaže; to se vé, da sem jim jaz vedel le vse dobro povedati, kar jih je še bolj razveselilo.

Zdaj pa z Bogom dragi bralec! dokler se zopet ne vidimo v kakem drugem potopisu.

Trdoglav.

(Mythologična črtica; spisal Davorin Trstenjak).

Né samo narodne pesme, ampak tudi stare listine so nam ohranile ime Trdoglav. Leta 927 sta menjala viši škof saleburški Odalbert in in žlahtnik Reginperht svoje lastine v Rotachgau; priče te menitve so bili nemški in slovenski žlahtniki, med slednjimi: Turdogauuo, Zventiboh in Auo. *) Pismo se je naredilo „anno incarnationis Domini DCCCXXVII actum ad Karantanam“ — v Karantani — v Karniškem gradu blizo Gospe svete. (Anhang zur Juvavia str. 136 c. XXIII.) — Okoli leta 970. je poklonil viši škof saleburški „nobili clerico N. Witto“ mancipia ita nominata Liuzi cum filiis et filiabus — med temi Slovence Turdagouuo, Putizlao**), Blagadsa, Raza in Dragosid (lib. cit. str. 199).

Za jezikoslovce je oblika: Turdo — Turdagouuo in Auo neskončno znamenita, ker nam pisava imen spričuje, da so koratanski Slovenci za Cirila in Metoda že glasnik **l** kot **v** izgovarjali, **v** pa kot **u**, ker le iz izgovarjanja: „Turdoguavo“ je zamogel zapisati nemški pisec to ime v gori priobčeni obliki, ktero bi nam bil panoniško sloven-

*) Auo = Alo spomni se na slovenska imena: Alič, Alijančič itd.

**) Putizlao = Budislav. Pis.

ski in starobolgarski pisec priobčil v obliki **Тврѣдоглавъ**. Zavoljo izreke: turdo namesto tvrdo primeri dandanašnje izgovarjanje korotanskoslov: duri, namesto: dveri. Oblika Guavo, daje slov. imena iz one dobe: Wezelo (Veselo) Penno, Wolato, Dridodrago Liuto, Vogo, Hinto, Uluo itd. nam dokazujejo, da se je starobolgarski **ѣ** glasil kot **o**; Miklošič stavi veljavo tega glasnika = slabemu **u**, Šafarik = **o/e** Hattala = **y**. V Selcah na Gorenskem sem slišal nominativ „grad“ izgovarjati še „gradö“.

Oblika Dridodrago = Drdodrago (amicus venabuli Jagdspies Freund) nam pričuje, da so korotanski Slovenci **рѣ** methatezovali; primeri današnji: hrib, hriber za: hrb, hrber. Ali pustimo jezikoslovne razlage, da-si ravno bodo onim, kateri tako imenovane frižinske spomenike imajo za čisto staroslovensščino, (v kateri pa jaz tri življe, namer starobolgarski, starohrvaški in slovenski najdem) marsiktere pomislite napravile. —

Ime Trdoglav pa ni samo historično, temuč tudi mythično. Našel sem povesti pod Peco na Koroškem, v solčavskih planinah in na Krasu, da stanuje Trdoglav v pustem gradu, v katerem ima lepo, svetlo, ko zlato bliščečo divico zaprto. Narodne pesmi imenujejo to devico: **Marjetico**. Eno teh nahajamo v Vrazovi zbirki, cela se glasi tako-le:

Stoji, stoji pusti grad,
Ki nima nobenih vrat,
Ko eno samo linico,
V kateri stoji Marjetica,
Ker mi češe lepe lase,
Ma zlate niške, sreberno šet.

Grad je v mythih indoevropskih narodov simbol viharnih oblakov; v takem gradu stanuje vremenski bog Kronos po grških basnoslovcih (Quint. Smyrn X. 195.) germanski: Thunar, staroindijski Indra. Trdoglav je bil tedaj pri paganskih Slovencih bog viharja (Sturm-gott). Vihar pa ne deluje samo v gromskih oblacih, temuč posebno razsaja po pečevnatih gorah, zato so si stari narodi umišljevali, da so viharji zaprti v globokih pečevnatih duplih, tako Boreas v traškem gorovju Haemus itd. Moč viharjeva pa je neskončno velika, trdna kakor pečina; zato ima viharno božanstvo priimke silni, močni, trdni, z močno trdno glavo; enako indijski Dadhyane, Mimir, nemški Grummelkop in Wodan. Božanstva viharjev tudi krajevo device: tako Wodan, Friko, Boreas.

Čudovitno je, da se nahaja tudi v nemških povestih ime Margareta kot mythično, in Mannhardt ima prav, ako reče: Die heilige Margaretha trat in der Volkslegende an die Stelle einer heidnischen Göttin (primeri germ. Myth. 382 itd.) Ker ima po slovenski narodni pesmi Marjetica lepe rumene lase, ktere češe s sreberno ščetjo, osebljena je v njej nekaka boginja luči, svitlobe; berž ko ne Devica *) srbsk. Divojka češk. Devana, ktero je Hanuš primeril grški boginji svitlobe: Palladi — Atheni.

*) V solčavskih planinah: Divica ime gore; zraven nje Ded, Baba, Raduha — sama mythična imena. Pis,

To vihar vjame in jo zapre v svoj pusti grad, ki nima nobenih vrat, ko eno samo linico, dokler je njen ljubitelj iz grada ne reši. Poslušajmo dalje narodno pesem :

Še je prišel grofič mlad :
 „Kaj delaš, lepa deklica,
 Gor v linah goranjih ?
 Tako Marjeta govori :
 „„Jes sim lepa deklica Marjetica
 Sim bla s križov ukradena.
 So bli botri nespametni,
 De so se upijanili,
 Na križji pot me postavili,
 Ni svet'ga križa storili.

Tukaj najdemo paganske in kerščanske namisleke zmešane. Preobširno bi bilo razlagati vse pomene in symbole križopotja; vsi ti namisleki se strinjajo v križajočih se bliskih, kateri so predhodniki viharjevi (obširniše glej Schwartz die poetischen Naturanschauungen str. 252), in katerim je Devica, Djevojka, Devana izpostavljena, predno jo vjame božanstvo viharja.

Marjetica grofu dalje pripoveda :

„Še je prišel Trdoglav,
 Vzel me mlado deklico,
 Še me prinesel v pusti grad.
 Jez sem že letu sedem let
 Sedem let osmega pol“. —

Znamenito je čislo sedem. Ker je vložil narodni pesnik v vrstice mythično legendo, kakor se je med prostim narodom pripovedovala, ni gledal na mero časa. Jaz bi v Trdoglavu iskal tudi božanstvo zimskega viharja; tako bi sedem let utegnilo pomeniti sedem zimskih mesecev, v katerih vlada Trdoglav z neizprosljivo groznostjo in ostroostjo, in ima vjeto boginja nebeške svitlobe.

Nardna pesem dalje pravi :

Tako Marjeta govori :
 „„Ti b' mene rešil prav lahko,
 Pridi danes osmi dan,
 Ko ne bo Trdoglav doma;
 Pojde kje na Ogersko
 Ki bosta dva prisegala.

Kakor v drugih mythih (n. pr. v staroindijskih je bog gorskih viharjev Rjavana, ki je ukradel lepo Sito, ljubico solnčnega boga Rama-ta = Radoš, Raduh — odpotoval in ga ni bilo doma, ko je Rama s pomočjó svojega opičnjaka Hanumana rešil Sito iz pustega grada in ga užgal) : tako tudi Trdoglav odpotuje na Ogersko, kjer dva prisegata. Bog viharja Trdoglav je torej tudi čul nad prisegami ravno

tako, kakor grški bog vetra Hermes, kateri je bil nebeški sel in svečenik (sacerdos) in imel prorokovalno moč.

Marjetica mlademu grofiču pripoveda, kako jo lahko reši iz pu-
stega grada :

„Pnesi oljkove križe tri,
K' so cvetno nedeljo v cerkvi bli,
Tri leskove šibice,
K' so vse enega leta rašene.
Z vsako tribrat vdaril boš
Potle Marjeto rešil boš“.

Tu spet vidimo paganske in krščanske namisleke zmešane: krščan-
ski da paganskemu moč in posvečenje. Oljka je že v grškem mythu
symbol vremenskega dreva (Wetterbaum, adamovo drevo, posebna tvarina
megel po hudem vremenu; primeri Serv. „Minerva jacta hasta - oliva m
creavit“) in leskova šibica še dandanašnji veljá za bajalno šibico
(Wünschelruth). Narodna povest torej ni mogla izpustiti teh dvojnih
dreves, kateri sta symbola natornih prikazni.

Narodna pesem dalje pravi :

Prišel grofič je osmi dan,
Vzel je oljkove križe tri,
K' so cvetno nedeljo v cirkvi bli;
Vzel je tri leskove šibice,
Vse enga leta rašene,
K' so ble v cerkvi žegnane,
Z vsako trikrat vdaril je,
Potlej Marjeto rešil je,
Marjeta se doli spusti
Po drobni zlati ketini.

Rešiti imamo tukaj vprašanje, kdo je namišljen pod mladim gro-
fičem. Ako smo v Marjetici našli osebljeno lučno božico, tako mladi
grofič ni drugi kot mladoletni solnčni junak — solnčni bog bodi si
Raduh — Radogost ali kateri drugi, ker po indoevropskih mythih solnčna
božanstva rešujejo vjete božice luči in svetlobe, tako Herakles, Rama,
Kršna, Apollo. Indijski Rama reši Sito iz oblasti zimskega viharskega
velikana s tem, da njegov grad zažge, to je: solnčna toplota razdere
snežnati grad in zimsko burjo, naš junak pa spusti svojo ljubico po
zlati ketini doli. Zlata ketina ni druga, kakor solnčni žar, tako da
utegne pod vjeto deklico tudi namišljena biti boginja mladoletne zemlje,
ktero solnčni bog reši iz sužnosti zimskih viharjev.

Vendar ker se v pesmi velj :

Trdoglav tako govori,
Ali tam na Ogerskim:
„Meni se pak tako zdi,
Da zlata ketina zvenči,
Da bo nekdo Marjeto vzel“.
Trdoglav tako močno rjoví,
Da se je tresla zemlja in nebo

Od prevelikega strahu.
 Tako Trdoglav govori :
 Kaj ti pravim, grofič mlad!
 Tista je prava sestra tvoja.
 Nikar ne stor' tega grehú,
 Da bi jo za ženo vzel. —

Da je Marjetica sestra mladega grofiča, ima se pod deklico umeti nekaka svitla nebeška božica; drugače ne bi bil Trdoglav je vzeti odsvetoval, ako bi bila vjeta deklica zemeljska boginja, kajti po indoevropskih mythih so zemske boginje soproge solnčnih božanstev.

Ta narodna pesem je torej odlomek paganske legende in njen zapopadek se da razvezati v sledeče natorine prikazni:

Bog viharja, gorkih burij, močni, silni, da kedar on zrujove, strezata se strahú nebo in zemlja, ukrade — vjame boginjo nebeške svitlobe in jo zapre v svoj pusti grad — temno mrzlo oblakovje; tu stoka jetnica skoz sedem in pol mesecev, dokler je ne reši iz sužnosti mladoletno toplo solnce. Druge narodne pesme mythičnega zapopadka bom poskusil drugokrat razložiti. Mislim, da sem slovanskim bajeslovcem s to razlago saj v nekoliko ustregel; ethične refleksije o tej pesmi prepuščam drugim.

Imajo li Slovanje kakih zaslug za naobraženost evropsko ?

(Spisal Fr. Štrukelj.)

(Konec.)

Vsi ti predhodnji znaki, ki pričajo o velikej sposobnosti Slovanov za naobraženost, bili so tako rekoč jutranja zora za jasni dan in cvetočo dobo Slovanov; ali na to je nastala strahovita burija, ki je dolgo vihrala po vseh slovanskih zemljah. Pozivala je je od nadaljevanja krasno započetega dela na drugo polje, da drugim dolžnostim zadosté. Grozovita ta burja ni bila Slovanom samo s tem škodljiva, ker jih je v daljnem napredovanji zadržala, nego tudi s tem, ker jim je skoro vse že zadobljene duševne plodove požrla in vničila. Kakovo blago duševnih plodov bi iz te rane dobe mogli pokazati, ko ne bi bili Mongoli v Ruskej in Poljskej vsega končali! Ona plemena pa, ki so bila napadom barbariskim manj podvržena, nabrala so si obilo književnega blaga, zlasti Čehi, ki so bili v 14. stoletji v tem oziru jako bogati.

Iz vsega tega je jasno, da so si Slovanje obilo prizadeli, da se izobrazijo; ali nemile okolnosti so je zadrževale v tem blagovitem delu. Toda vkljub temu vendar le moremo nekoliko môž med Slovani navesti, ki so se vsi posvetili naukom, in katerih slava še dan danes slovi.

Nobenemu pravemu zgodopisecu ni neznana kronika, katero je v staroslovanskem jeziku spisal Nestor, menih v samostanu pečerskem pri Kijevu, in katero je Schlözer v nemščino prevodil ter z historično — kritično razlago prevedil in izdal za rabo neslovanskim zgodopisecem. Da je kronika ta za zgodovino srednjega veka velike važnosti, to je že splošno in enoglasno priznано.

Na željo čeških stanov je Karol IV. poleg primera pariških in bononskih vseučilišč vtemeljel praško. To vseučilišče je bilo ondaj solnce znanstvene prosvete za pol Evrope. Čeho-Slovaki, Poljaki, Rusi, Madjari, Švedi in Nemci so se ondi napajali z blagovitimi nauki. Vseučilišče praško, vtemeljeno 1348. leta, je postalo uzor poznejim vseučiliščem nemškim. Dunajsko je bilo vtemeljeno 1356. l., hajdelberško 1387 l., lipsko 1409. l. i. t. d. Kdo bi tedaj Pragi hotel odreči delovanja za oživljenje znanosti na Nemškem? —

Kdo ne vé, da je pred 15. stoletjem skoraj ves svet mislil, da zemlja stoji, in da se solnce krog nje suče? In komu je neznan, da zdaj ravno nasprotno trdimo? Ali to se ne zná in tudi nalašč se noče znati, da je svet o tej istini Slovan podučil, ki je z neizmerno ostroumnostjo obdarovan, lažnjivost Ptolomejskega sistema spoznal in dokazal: Kopernik je bil oni velikan, njemu in njegovim rojakom na čest se naziva sistem solnčni — sistem Kopernikov. On se je rodil v Toruni, v zapadnej Poljskej, 19. februarja 1473. leta; bil je tedaj Poljak, — Slovan, in edina zavist je bila kriva, da so ga oteli nam Slovanom, katerim pripada po telesu in duhu. V nekej nemškej knjigi čitamo: „Slava Kopernikova bode slovela, dokler bode solnce zemljo osvetljevalo“.

Kdo tedaj more še trditi, da Slovani v nobenej znanosti nikakovega sistema niso postavili? Ne bi li to bilo očitno proti zgodovini pričati?

Zalužanski, po rodu Čeh, slaven naravoslovec, ta je učil o spolu in plojenji bilja že poldrugo stoletje pred slavnim Linéjem, sosebno v svojem delu: „Methodus rei herbariae“. Mi nečemo trditi, da je Linée od tod zajemal, če tudi se nasprotno ne more dokazati; toda mi hočemo samo to pokazati, da Slovanom nikdar ne manjka móž, ki so dovolj sposobni, da nov in izvrsten sistem v znanostih založijo. Ali temu njihovemu trudu se čestokrat stavijo zapreke na pot, ki jim zeló škodujejo.

Komenski, iz Komne na Moravi, oni velezaslužni pedagog in predritelj šol po Evropi, bil je tudi Slovan. Zarad njegove umnosti, prekrasne kreposti in čudorednosti so klicali tega verlo marljivega moža v razne kraje. V tem poslu je šel najprvo 1641. l. na Angleško, potem na Švedsko, Prusko, Erdeljsko in Ogersko, ter povsod zadostil prevažnemu vabilu. Zasluge, katere si je kot pedagog za odhranitev svojega stoletja zadobil, imajo zgodovinsko važnost za ves svet, in nič manj njegova dela, kot pisatelja, ki se še dan danes izdajajo. Naj nam pokažejo drugi narodje kakovo svoje delo, katero bi bilo kakor Komenskega „Orbis pictus“, v toliko evropskih in azijskih jezikov prevedeno, in toliko potov natisnjeno in izdano!

Zastran iznajdbe tiskarstva piše, neka nemška knjiga, ki ima naslov: „Das Jetzt-lebende Königreich Böhmen In einer Historisch - und

Geographischen Beschreibung vorgestellt (etc.) Frankfurt und Leipzig, Bey Johann Ziegern. Anno 1712“. — na strani 71 naslednje :

Praga caput Regni vallo tres circuit Urbes.

Semper Pilsna tenax fidei Regique, Deoque.

Cutna dat argentum praeclara authore typorum.

In zopet na strani 104 in 105, kjer o Kutnej Gori govori, nahaja se sledeče :

„Kuttenberg, Cutna Hora. — Ist eine ziemlich grosse, wohlerbaute, volkreiche, Königliche freye Berg-Stadt im Czaslauer-Creis. . . Dieses Berweg izt vielmal eine Ursach und Gelegenheit vieler Kriege gewesen, da es di Ungarn und Teutschen, um das Silber zu heben, öftters zu besuchen getrachtet. Anno 1440. hat Joannes Knttenbergius von da gebürtig zu Mayntz die Buchdrnckerey erfunden“.

Kdo je bil genialni Resel? — Čeh, tedaj Slovan. —

V novejšej dobi se zopet pokaže veselje za znanosti pri Slovanih; vstali so med njimi učeni možjé, ki so s svojimi učenimi knjigami največo pozornost na-se obrnili, kar se tiče jezikoslovja, zgodovinstva in drugih znanstev. — Slovani tedaj imajo dosti zaslug za naobraženost evropsko.

Nihče tedaj ne zapravlja onega časa, ki ga na to obrača, da se uči slovanskih narečij.

Kteri Slovan tedaj ne bi ljubil in gojil jezika slovanskega? — Herder veli: „Wer seine Muttersprache, die süssen, heiligen Töne seiner Kindheit, die mahnende Stimme seiner Heimath nicht liebt, verdient nicht den Namen: Mensch“.

„Narod, ki se sam ne zapušča, neče biti zapuščen“.

Ustna (die lippen.)

(Spisal Fr. Levstik.)

Ustna v množtvnem številu srednjega spola. — Dalmatin piše: „Tvoja ustna polna vukanja; — inu bi svoja ustna odpèrl; — on proč obrača téh resničnih ustna; — tvoja ustna imajo tebi odgovoriti; — z' mojmi ustni; — moja ústna némajó ništèr kriviga govoriti; — jest moram moja ústna odpréti; — inu moja ústna imajo to čisto zastopnost povédati. Job 8., 11., 12., 15., 16., 27., 32., 33. Jest sim nečistih ustni, inu prebivam mej enim folkom, kateri je nečistih ustni; — Z' tem so tebi tvoja ustna dotaknena. Jezaija 6., 6. — Moja ustna trepečeó. Habakuk 4. (To poslednje mesto si je bil zaradi spola uže Kopitar zaznamoval, kakor se vidi iz njegovih rokopisnih ostankov v ljubljanskej knjižnici.) — Z' priaznivimi ústni. Zefanija 3. — Ustna imajo navuk obraniti. Meleahi 2. — V' tej besedi tvojih ustni, — tvoja ustna, de golufski ne govore; — odpri meni moja ustna; — moja ústna tebe časte; — kakor sem jest moja ustna odpèrl. Psalm. 17., 34., 51., 63., 67. — Tvoja ustna so kakor ena karmazinova žnora; — tvoja ustna, moja nevesta, so kakor kapleoče satovje; — njegova ustna so

kakor rože. Visoka pesem 4., 4., 5.“ — To je iz Dalmatina samo nekoliko mest, kakoršnih bi se moglo še mnogo našteti iz tega pisatelja, kateremu je bila tudi znana beseda „žnabli“, ka da jo malo rabi. V slovarčki, dodanem svetemu pismu, pravi: „ustna“, i potem razlagaje pristavlja: „žnabli, gobec.“ Celó v svetega pisma prestavi govori: „de bi jest mogel moja usta zakleniti, inu moje žnable têrdu zapečatiti. Jezus Sirah 23.“ — Oblike: „nečistih ustni; — tvojih ustni“ kaže, da so brže napačni roditeljni srednjega spola (v edinstvenem št. bi bilo ustno n.), nego ženskega iz: ustna f. sing.; poslédnje se bere v Megiserji. Iz obéh teh oblik je množstveni roditeljni pravilen: ustni, kajti roditeljni ustni je mogoč samo iz: „ustni“ f. sing., ktera oblika vsaj meni do zdaj še nej znana. Vedelo se je uže predno sem jaz to pisal, da je Dalmatin besedo ustna rabil v srednjem spoli, kajti Janežič v „Glasniki“ 1862. l. na 201. strani pravi: „ustniki (lippenlaute) iz besede „ustno“ lippe, kakor se nahaja pri Dalmatinu.“ A če je bilo uže poprej znano, da je ustna srednjega spola, čemú se to zopet ponavlja? Nekterim je bilo znano, vendar tudi mnogim neznano, kajti celó Jezičnik“ 1866. l. na 23. strani piše: „da so ustna (lippen) srednjega spola, berem v tvoji kujžici (rekše v mojej slovnici) prvi krat!

Narodne molitvice.

Jutranja.

Angel varuh,
Ki si me varoval
To sveto božjo noč,
Vari me
Ta sveti božji dan;
Vsak hip,
Vsako uro,
Vsacega zlega;
Greha naglavnega,
Ognja peklénega,
Dima žveplénega,
Vsega hudega.

Večerna.

Angel dobri moj,
Jaz te kličem na pomoč,
Ki si me varoval
Ta sveti božji dan,
Da me varuješ
To sveto božjo noč;
Da moje telo
Odpočine,
Da moja duša
Straha ne pogine.

Amen.

Zap. Rocolski.

Obzor.

Družba sv. Mohora. Prve dni tekočega meseca je sklenila družba sv. Mohora nabiro svojih letošnjih družnikov in po velikem trudu se je ravno kar za natis priredil imenik, po raznih dekanijah sestavljen, da se v Kalendarčku natisne. Predlansko leto je bilo okoli 700, lani okoli 1300 novih družnikov; letos pa je priraslo družbi črez 3000 novih udov. Razmnožilo se je število udov po vseh škofijah, sosebno pa v lavantinski in ljubljanski, tako da šteje go riška 985, krška 945, lavantinska blizo 2300, ljubljanska 2180, tržaška 413, poreška 14, iz drugih krajev pa 90 udov; vseh skup torej blizo 7000. Črez 100 družnikov štejejo a) v goriški škofiji dekanije: bolška 139, goriška 223, Komen 111 in Tomin 145; b) v krški: doberloveška 194, spodnji Rož 186, zgornji pa 110; c) v lavan-

tinski: sv. Barbara v Halozah 170, celjska 124, gornjegraška 122, hoška 153, jareninska 138, sv. Jurja blizo 200, konjiška 117, mariborska 176, ptujska 112, škalska 106, št. lenardska 148 in videmska 142; d) v ljubljanski škofiji: cerkniška 136, ipavska 113, kranjska 177, ljubljanska 511, loška 169, radoljska 191, šmarska 140 in trebenska 107, e) v tržaški škofiji pa tržaška dekanija 113 udov. Da se na gg. družnike, ki so se še le te dni oglasili, ni moglo več ozir vzeti, to se samo po sebi razume; ti se odložijo ali za prihodnje leto, ali pa dobé samo tiste knjige, kar jih po dokončani razpošiljavi še ostane. Pri tej priložnosti se je jasno pokazala potreba, da se nabira vsakoletnih družnikov že poprej prične in tudi poprej sklene, ako hočemo, da bi se mogle bukve že meseca julija razposlati, ker so razna opravila že premnogovrstna in preobilna.

* Češko dramatično slovstvo lepo napreduje; ne mine skoraj tedna, da ne bi prišla na svitlo kaka nova izvirna ali vsaj prestavljena igra; te dni je zagledala beli dan vesela igra „Štedry večer“, ki jo je spisal baron Villani. To novo dramatično delo se zelo hvali.

* V Petrogradu je prišlo na svitlo obširno, statistično, narodopisno in zgodovinsko delo, pod naslovom: „Zadunajskije i adriatičeskije Slavjanč“ od V. Makuševa. Govor je v njem o poslednji hercegovinski vstaji, o Črnigori, o Dalmaciji i. t. d.

* V Lvovu se pripravlja za predstavo nova šaljiva spevigr „Djabel karpacki“, v 3 činih od Osiecki-ga z godbo od Gunieviča; dalje „Zbieg“ melodrama in „Haliczanka“ spevigr v 2 činih, z godbo od Tymolskega. — Romanopisca Krašovskega vesela igra „Panie kochanku“ se je te dni z najlepšim vspehom prvokrat igrala na lvovskem gledišču.

Vabilo na naročbo.

Današnji list je poslednji v prvem poletji; zato vabimo na novo naročbo vse dosedanje podpornike, katerim je s tem listom polletno naročilo poteklo, pa tudi druge prijatelje naše lepoznanse literature. Novim naročnikom moremo postreči še z vsemi listi (2. in 3. se v kratkem v drugo natisneta). Osnova ostane Glasniku dosedanja, samo nekaj več prostora se bo odmerjalo domači pripovedi; lepa zaloga pripovednega in podučnega blaga je že za-nj pripravljena ali mu od raznih strani zagotovljena. Polletna cena s poštnino vred iznaša 1 gld. 50 kr., za dijake srednjih in viših šol pa za vsacih 10 iztisov 12 gld. Kdor izmed dijaške mladine posamezne liste na svoj dom prejemati želi, naj nam pošlje vsaj pred koncem meseca julija svoj popolni nadpis s poslednjo pošto (štirikrat pisan, da se more koj na zavitek pritisniti). Za naročnino prosimo vsaj v teku prihodnjega meseca.

V Celovcu 15. kresnika 1867.

Vredništvo.

Listnica. G. J. St. Po predmetu ni popolnoma pripravna za naš list; g. R. Š. v. G. Hvala; gotovo v teku prihodnjega polletja; g. — č na D. Kmalo se natisne; prosimo še večkrat kaj; g. Fr. R. v K. Kakor hitro se „Bož. Tirtlj“ dokonča, treh po-vesti v enem listu ni mogoče tiskati. Prosimo tudi v prihodnje Vaše podpore.